

Beantwoordt me nde vraag ontkennend, dan stellen zich de neenvragen:

- 1°. Hoe is dan het verschil tussehen Amsterdam en de „provincie” te verklaren?
- 2°. Is het dan niet wenschelijk, dat voor 't vervolg de wijze van onderteekenen zich gaat aansluiten aan de interne organisatie en de daaruit voortvloeiende gevolgen omtrent de aansprakelijkheid van de leden eener firma?

De heer *Reder* schreef in het Januari nummer van dit blad: „Wij *moeten* het in het belang van het beroep eens worden, „omdat het hier niet gaat om theoretische beschouwingen, doch „om een bij uitstek praktisch vraagstuk, dat de verhoudingen „in ons beroep en in het Instituut nauw raakt. Van beiden één: „of de heer B. heeft gelijk en dan bestaan er gewoonten in de „accountantspraktijk, welke hij terecht bedenkelijk en ontoelaatbaar acht en die hoe eer hoe beter moeten worden uitgerooid, „of hij zal moeten toegeven, dat de oplossing in andere richting „moet worden gezocht en allen, zoo noodig, moeten medewerken, „om deze oplossing tot stand te brengen.”

Inderdaad we zullen tot een oplossing omtrent dit en vele andere punten — waaronder veel gewichtiger — waaromtrent verschil van gevoelen heerscht, moeten komen. Men kan dat verschil gemakkelijk verklaren uit het ontwikkelings-stadium, dat ons beroep doormaakt, maar men kan die verklaring niet gebruiken, om het laten voortbestaan van de daaruit voortspuitende verdeeldheid, goed te praten.

Een oplossing zou thans wellicht op de volgende wijze te vinden zijn:

1. Geen enkel argument is aangevoerd, dat van de onderteekening *met* een firmanaam de voorkeur zou kunnen doen geven boven de persoonlijke onderteekening, wanneer men zich stelt op het standpunt der persoonlijke vakkundige aansprakelijkheid van de leden.

Onderteekening *met* een firmanaam verdoezelt de persoonlijke vakkundige aansprakelijkheid van het lid der organisatie, dat het stuk onderteekent.

Bij een persoonlijke onderteekening komt de persoonlijke aansprakelijkheid het best tot uitdrukking.

Het is daarom gewenscht voor te schrijven, dat allen die zich stellen op het standpunt van de *persoonlijke* vakkundige aansprakelijkheid, persoonlijk hun rapporten moeten onderteekenen.

2. Wanneer bij de uitoefening van de praktijk de leden eener firma zich collectief vakkundig aansprakelijk willen stellen, is het gewenscht, dat de organisatie die collectieve vakkundige aansprakelijkheid reglementeert. Als kenteeke naar naar buiten, dat in de firma collectieve vakkundige aansprakelijkheid wordt aanvaard, zou kunnen dienst doen de onderteekening met den firmanaam. De onderteekening met den firmanaam is immers bij deze regeling van de vakkundige aansprakelijkheid — maar ook uitsluitend daarbij — te verkiezen boven een persoonlijke onderteekening.
3. Het is gewenscht bij reglementeering dezer materie te bepalen, dat de collectieve vakkundige aansprakelijkheid slechts mag worden aanvaard, wanneer de interne organisatie van het desbetreffende accountantskantoor zulks mogelijk maakt. De eischen, waaraan die interne organisatie zou moeten voldoen zal ik niet trachten te stellen. Wanneer evenwel een accountantskantoor met drie firmanten, waarvan één beheert een kantoor te Rotterdam, de ander een te New-York, en de derde een te Kaapstad, de collectieve vakkundige aan-

sprakelijkheid zou willen aanvaarden, moet zulks kunnen worden voorkomen.

De kwesties van de civiel rechterlijke en de strafrechterlijke aansprakelijkheid, die meermalen in het debat werden gebracht, kunnen we, geloof ik, gevoegelijk laten rusten. De civiel rechterlijke aansprakelijkheid is ten slotte een kwestie van overeenkomst tussehen de(n) opdrachtgever(s) en de(n) opdrachtnemer(s). Zij kan bij het geven of aanvaarden van de opdracht nadrukkelijk worden geregeld, wellicht door met verwijzing naar het Reglement van Arbeid, te verklaren dat partijen de opdracht verleenen en aanvaarden op de daarin opgenomen bepalingen. En de strafrechterlijke aansprakelijkheid behoort tot de gelukkig nog niet voorgekomen zeer hooge uitzonderingsgevallen.

Ten slotte nog dit. Ik gebruikte hierboven herhaaldelijk de uitdrukkingen „firma” „firmanaam” „leden der firma”. Men gelieve dit woord firma hier te nemen in zijn economische beteekenis van samenwerkende personen, in casu in het vrije beroep van accountant, en niet in haar meer beperkte juridische beteekenis. De associatievorm van samenwerkende accountants is vanzelfsprekend nimmer de vennootschap onder een firma, maar de „burgerlijke maatschap”, doch in het verkeer wordt ook deze associatie geregeld met „firma” aangeduid en in een opstel als het onderhavige klinkt „maatschap” en „deelhebbers” stroef. Daarom maakte ik gebruik van een op zichzelf aanvechtbare aanduiding.

R. A. DIJKER

DE INVLOED DER BELASTINGEN OP HET BEDRIJF

Het zij mij vergund achteraf terug te komen op de rede van den Heer *Dijker* op den Accountantsdag, over een onderwerp, dat niet alleen mijne aandacht had door de uitnodiging aan het slot van de rede speciaal tot de Accountants der Belastingen gericht om van hun eventueel verschillend inzicht te doen blijken.

In dat verband bejammer ik het, dat ik niet eerder kennis droeg van de inleiding dan een dag te voren, waardoor mij de gelegenheid ontbrak meer dan een enkele opmerking te maken bij het debat. Zooals de Heer *Dijker* intuïtief voelde, is mijne meening een andere dan de zijne en gaarne wil ik trachten de mijne daarnaast uiteen te zetten, daar ik geloof, dat het onderwerp belangrijk en aantrekkelijk genoeg is, om mij niet uitsluitend te bepalen tot een enkele critiek op zijne rede.

Het onderwerp door den Heer *Dijker* aangesneden op den Accountantsdag staat zeker in het centrum van de belangstelling. Dit lijdt geen tegenspraak. Van alle zijden wordt die invloed der belastingen in ondernemerskringen besproken en men kan gerust zeggen, dat de fiscus over het algemeen geen goede pers heeft. Men klaagt over belemmering van de kapitaalvorming, over ongelijke belasting ten nadeele van het bedrijf, over rechtsonzekerheid, over formalisme, ja waarover al niet.

Nu kan men in dergelijke gevallen gerust twee dingen aannemen: 1° dat men geen koe bont noemt, of ze heeft een vlekje, 2° dat het slaan op het hoofd van Jut niet alleen een aantrekkelijk vermaak is op de kermis;

Inderdaad de belastingen zijn drukkend, de wet op de I. B. en de bronnentheorie zijn niet eenvoudig, waarbij komt, dat het aantal der beslissingen, uitspraken en arresten groot is en het aantal consequenties, die men er uit kan trekken, nog veel grooter. Ook bestaat er bij verschillende ambtenaren en Raden van Beroep verschil van opvatting.

Om echter te oordeelen over den invloed van de belastingen op het bedrijf, geloof ik, dat een onderzoek naar de oorzaak dier verschijnselen en de mogelijkheid ze te elimineeren niet achterwege mag blijven. Het zou kunnen blijken, dat de eigenlijke oorzaak elders lag en zonder onderzoek versluierd zou blijven, of dat de bezwaren onvermijdelijk waren en eene verandering waarschijnlijk geen verbetering zou geven.

Waarom komen de klachten over de belastingen voor een groot deel uit de kringen van het bedrijfsleven?

Eendeels is de oorzaak gelegen in het verleden. Vroeger gaf men in zaken in zeer veel gevallen maar een bedrag op, dat al dan niet verhoogd door den Inspecteur op het kohier werd gebracht.

De controle was weinig effectief, boeken behoeften niet te worden overgelegd en de gevolgen van te lage aangiften weinig afschrikwekkend. (De bedrijfsbelasting kende geen navordering met verhooging of strafbepalingen). Wat bij het generaal-pardon bij de invoering van de O. W. B. in vele gevallen aan den dag kwam, was in vele gevallen weinig minder dan ontstellend. De stroomen gewetensgeld spreken daarvan voldoende.

Wel is waar bracht de invoering van de I. B. de strafvervolging en de navordering met viervoudige verhooging en daarna onder de oorlogsinvloeden de sterke verhooging van het tarief, gepaard aan scherpere controle, doch er werd goed verdiend, zoodat ook de zwaarste belastingen vlot op de consumenten konden worden afgewenteld.

Anderdeels heeft de malaise schuld, waardoor plotseling eene groote behoefte aan liquide middelen intrad, terwijl de belastingen van vorige jaren nog betaald moesten worden. Dit werd nog verergerd, doordat de belastingadministratie juist toen den achterstand begon in te halen, hetgeen in vele gevallen leidde tot eene accumulatie van aanslagen, terwijl men reeds moeite genoeg had de belasting van een enkel jaar te voldoen. Daarbij kwam nog, dat men indertijd veelal uitstel van betaling had gevraagd, totdat hangende kwesties, die zeer lang bleven hangen, uitgevochten waren, waardoor nu dikwijls betaald moest worden, toen men het geld heelemaal niet meer kon missen.

Eindelijk is als oorzaak te noemen de politieke constellatie. De verschillende sociale maatregelen genomen na den oorlog, als de invoering van de arbeidswet, de subsidies voor de woningbouw brachten, evenals de onderwijs-pacificatie groote financiële offers mede. Bij de aanneming van die verschillende ontwerpen verkeerde men vrijwel algemeen in de meening, dat het voorgestelde noodig was en dus het geld ervoor gevonden moest worden. Het bleek alras, dat het geld, toen het er op aankwam, al heel moeilijk gevonden kon worden en dat dientengevolge van de gehoopte vermindering van lasten geen sprake was. Toen nu zij, die die lasten voor een groot gedeelte moesten opbrengen, aandrongen op bezuiniging en beperking van de staatsbemoeiingen, bemerkten zij, dat hunne klachten geen invloed hadden bij de vertegenwoordigende lichamen en dat de meerderheid der kiezers die offers niets erg en niets te zwaar vonden. Dat hierdoor de tegenzin in het betalen in sterke mate toenam is begrijpelijk, te meer, daar de kennismaking met de gevolgen van de tot stand gekomen hervormingen niet meeviel en men deze weldra terecht of ten onrechte in ruimen kring als noodlottig voor het bedrijfsleven beschouwde.

Ten slotte is er nog een reden van belang, speciaal voor het bedrijfsleven en dat is, zooals ik reeds in het voorbijgaan opmerkte het feit, dat het thans veelal onmogelijk was de te betalen belasting op de afnemers af te wentelen, daar de onderlinge concurrentie in scherperen vorm dan ooit te voren herleefde. Hierdoor voelde men in veel grootere mate het drukkende van deze vroeger gemakkelijk gedragen last, alweer op het oogenblik, dat de liquide middelen zeer schaars voorhanden waren.

Tot nu toe, kan men mij tegenwerpen, heb ik het meer gehad over den invloed van het bedrijfsleven op de belastingen dan omgekeerd. Toeh geloof ik, dat we moeilijk tot resultaat komen, indien we niet nagaan, waar de schoen wringt. Met name zal dit noodig zijn, indien we onderzoeken willen, of het kwaad schuilt bij de gebrekkige belastingwetten, dan wel in de hoogte van het tarief, of in een verkeerd belastingstelsel. Dit is te meer noodig, daar men licht geneigd is aan een bepaalde regeling eene te groote beteekenis toe te kennen, doordat men ze in een bepaald geval als onbillijk heeft leeren kennen en denkt, dat de moeilijkheid overwonnen zou zijn, als men maar een andere regeling had. Niets is minder waar.

Men kan het bijv. toejuichen, dat de vermogensvermeerderingen niet belastbaar zijn, doch de consequentie daarvan is, dat de vermogensverminderingen niet gecompenseerd mogen worden met de andere inkomsten. Of men belasting betaalt van een tantième in het jaar, waarover het genoten is, of in dat, waarin het ontvangen is, kan in een bepaald geval een groot verschil maken, doch in den loop van den tijd en in het algemeen blijft het al net zoo lang als het breed is.

Het spreekwoord zegt, het is een kwade wind, die niemand iets goeds aanbrengt en dit is ook hier van toepassing. Het gaat met de belasting als met het weer. Hetzelfde weer is gunstig voor den een en ongunstig voor den ander en nu eens gunstig dan weer ongunstig voor een bepaald persoon. In het algemeen gesproken is een vaste regeling, welke ook beter dan telkens wisselende bepalingen met de beste bedoelingen maakt.

Ja, ik meen te kunnen volhouden, dat het niet door den wetgever bepaald wordt, wie eene belasting in laatste instantie betaalt. Hiervan was reeds Adam Smith overtuigd, die heel goed inzag, dat eene belasting op de pacht feitelijk kan drukken op den landheer. De leus men moet het geld halen, waar het zit, is niet meer dan een leuze. Theoretisch kan het onverschillig zijn van wie en waarop belasting wordt geheven, daar het op de verdere afwenteling aankomt.

De oorlogswinstbelasting was verschuldigd door hen, die in den oorlog meer verdienden dan daarvoor, doch in de prijsregelingen vastgesteld door de regering was onder den kostprijs steeds opgenomen de 30 % voor oorlogswinstbelasting, benevens X % voor andere belastingen. De consument betaalde haar dus ten volle, omdat zijn machtspositie toen ter tijd al zeer gering was. In 1918 en 1919 werd elke belasting verschuldigd door de arbeiders direct afgewenteld door een loonsverhoging en door verhoging van den kostprijs, indirect op den consument. Thans daarentegen zal het zeer de vraag zijn, of de verhoging van het tarief op den prijs van de diverse artikelen zal kunnen worden gelegd en of de producenten tengevolge van de rechten niet genoeg zullen moeten nemen met minder winst en minder loon.

De feitelijke oorzaak, dat de belastingen thans zoo zwaar drukken op het arbeidslooze kapitaal, is hierin gelegen, dat dit in de laatste jaren van groote beroeringen alles behalve onaantastbaar is gebleken.

Als dan ook tegenwoordig handel en industrie klagen over de belastingen, dan komt dit voor een groot gedeelte, omdat ze te kampen hebben met de malaise, met de gevolgen van vroeger gemaakte fouten, met de onregelmatige toestanden in het internationaal handelsverkeer.

Ik meen, dat men dus de beteekenis van het vraagstuk overschat door eenzijdig den nadruk te leggen op de fouten in de belastingwetgeving. Onder de tegenwoordige omstandigheden kan er niet genoeg op gewezen worden, dat het innerlijk verzet tegen de belastingen voortspruit uit de hoogte van het tarief, en verder, dat verlaging der belastingen slechts mogelijk is, bij

een inkrimping der uitgaven.

Allerminst zou ik willen beweren, dat de conclusie dus moet zijn, dat het eigenlijke probleem ligt op politiek gebied, dat het onverschillig is hoe en van wie de belastingen geheven worden en dat dus de invloed van de belastingen op het bedrijfsleven nihil is, als er maar niets veranderd wordt, waarna men kan overgaan tot de orde van den dag.

Dit is niet juist. De belastingen zijn zoo hoog gestegen, dat zij een belangrijker rol spelen dan ooit te voren op het budget van de belastingplichtigen. Het moge gemakkelijk vallen een klein bedrag af te wentelen, anders wordt dit, als de bedragen belangrijker worden; dan gaat elke afwenteling gepaard met een meer of minder belangrijke storing in het maatschappelijk leven. Reden om deze zoo veel mogelijk te vermijden en vooral om de reeksen afwentelingen met de daaraan verbonden storingen te voorkomen, die het noodwendig gevolg zijn van elke eenigszins vèrgaande verandering in het aandeel, dat iedere categorie belastingenschuldigen heeft te betalen.

Ingrijpende veranderingen, plotseling ingevoerd, doen veelal meer kwaad, dan de bestaande fouten in het vigeerend systeem.

Op dit gebied moge men zeker voorzichtig zijn met de tegenwoordig zeer en vogue zijnde panacé, wetswijziging. De belastingwetten hebben fouten, dit is zeer zeker een feit; daarbij zijn het fouten, die zeer sterk spreken tot het publiek, hoe kan het anders. Echter spant men het paard achter den wagen, indien men deze fouten incidenteel wil verbeteren en uit het oog verliest, dat elke regeling en zeer zeker elke regeling ten doel hebbende, het omslaan van gezamenlijke uitgaven over hen, die ze te dragen hebben, ten slotte is een compromis tussehen het wenschelijke en het bereikbare. Een compromis vervangbaar door een ander, doch slechts door een ander compromis, waaraan dus evenzeer schaduwzijden verbonden zijn.

Na het voorgaande zal men begrijpen, dat ik groot bezwaar heb tegen de wijze van behandeling van dit onderwerp door den Heer *Dijker* en tegen zijne beide eerste stellingen op blz. 69 of liever tegen het poneeren ervan.

Hij tracht toch voortdurend bewijzen aan te voeren voor de stelling, dat het bedrijf door de tegenwoordige belastingwetten onevenredig zwaar wordt getroffen.

Hij doet dat, zonder zich af te vragen, welke eischen men moet stellen aan een goede belastingwetgeving. Hij werpt in het voorbijgaan slechts eenige andere regelingen op, doch verzuimt aan te toonen, of ook maar aannemelijk te maken, dat deze eene betere regeling zouden waarborgen dan de tegenwoordige.

Ondanks de gelukkige voorbeelden, die hij aanhaalt, is hij er niet in kunnen slagen die stellingen waar te maken. Deze voorbeelden geven op verschillende punten de vele klachten weer, die men in de practijk hoort over de onbillijkheid der belasting. Evenals men bij die klachten pleegt te doen, vergeet hij voortdurend, dat hij het heeft over eene regeling, die dus niet alleen in een bepaald geval geldt, maar gemaakt is voor een geruimen tijd.

Hij betoogt bijv., dat de bronnentheorie onbillijk werkt bij de bepaling van het inkomen uit onderneming. Op grond waarvan? Geldt ze niet voor anderen? Ja zeker. Maar voor effectenbezitters is het mogelijk op die wijze belasting te ontgaan. Waarom het in bepaalde gevallen den zakenman onmogelijk is van de bronnentheorie gebruik te maken om belasting te ontgaan, wordt niet nader besproken.

Alleen vermeldt hij, dat het voor de belasting administratie moeilijker is na te gaan, of de bronnentheorie juist is toegepast bij inkomen uit vermogen, dan bij dat verkregen uit bedrijf. Hij vergeet echter, dat dit slechts van zeer secundair belang is, vergeleken bij de van veel meer belang zijnde moeilijkheid voor

de administratie om na te gaan, of wel alle inkomsten uit vermogen verantwoord worden. Het is duidelijk, de laatste moeilijkheid volstrekt niet grooter of kleiner wordt door het bestaan van de bronnentheorie. Evenzeer is het duidelijk, dat het betoog van den Heer *Dijker* in nog veel sterkere mate geldt voor het inkomen uit arbeid. Op de door den Heer *Dijker* aangevoerde gronden kan men dus moeilijk volhouden, dat de bronnentheorie speciaal ongunstig werkt op inkomen uit bedrijf.

Ja maar, zegt de Heer *Dijker*, de bronnentheorie werkt toch onbillijk, want men moet over de winst, die men het eerste jaar maakt, of liever, die men geacht wordt het eerste jaar te zullen maken, belasting betalen en van de zelfde winst nog eens voor het volgend belastingjaar. Hiervoor geeft hij dan een sprekend voorbeeld op blz. 46 doch dit gaat absoluut niet op. Daarin is sprake van iemand, die na verlies van zijn geheele vermogen, een nieuwe zaak begint en dan tweemaal belasting moet betalen over de winst, die hij het eerste jaar maakt, terwijl het verlies in het jaar te voren niet in aanmerking wordt genomen. (Het spreekt vanzelf, dat het voorbeeld veel minder treffend zou zijn, indien het vorige jaar uit een gestaakte bron een groot inkomen was genoten, of, indien er dat jaar geen bron van inkomen had bestaan.) Het is echter duidelijk, dat het voorbeeld ook van kracht blijft, indien de man door diezelfde vrienden wordt geholpen aan een vaste positie. Het kan dan zelfs gebeuren, dat het aan die functie verbonden tantième getaxeerd wordt naar dat, door zijn voorganger genoten, terwijl later blijkt, dat hetgeen hij ontvangt veel minder is. Werkt daarom de bronnentheorie ongunstig speciaal voor loontrekkers? Immers neen. Evenzeer is het toch in beide gevallen mogelijk, dat de zaak begommen wordt, of de functie ingaat na 1 Mei als wanneer geen belasting is verschuldigd, zonder dat gezegd kan worden, dat daarom de bronnentheorie gunstig werkt. Het kan ook zijn, dat aannemelijk gemaakt kan worden, dat, volgens de op 1 Mei bekende gegevens, een verlies, of een zeer geringe winst te verwachten was, hetgeen bij een zaak zonder bedrijfskapitaal werkende, zeker niet onmogelijk mag heeten. Ik wijs er nog op, dat het afwachten tot het einde van het boekjaar, beslist in strijd is met de tegenwoordige jurisprudentie van den Hoogen Raad. Dit wat aangaat de eerste toepassing van de bronnentheorie.

Nu echter de toepassing bij de liquidatie der zaak. De Heer *Dijker* wijst er op, dat bij liquidatie er kwestie kan zijn over den tijd, waarop het bedrijf als geëindigd moet worden beschouwd. Zeer zeker, het kan zeer wel zijn, dat men verder over alle jaren betaalt, echter ook, dat het laatste een verliesjaar is, geëindigd na 1 Mei, of na eene flinke winst, dank zij bijv. de opruiming van een laag gewaardeerde voorraad, behaald in een boekjaar onmiskenbaar geëindigd voor 1 Mei. Ook bestaat de mogelijkheid van een zich terug trekken uit het bedrijf, of het met pensioen verlaten zijner dienstbetrekking. Men kan zelfs te midden van zijn functie sterven. In dat geval wordt volgens de bronnentheorie niet alleen niet betaald over het laatste jaar, hoe voordeelig het ook geweest moge zijn, maar er wordt bovendien nog ontheffing verleend ook van een gedeelte der belasting berekend over de winst van het boekjaar daarvoor.

In het systeem van den Heer *Dijker* zouden de erfgenamen nog moeten betalen over de winst van het nog niet belaste jaar, terwijl van ontheffing geen sprake zou zijn.

Een tweede onbillijkheid volgens de Heer *Dijker* is, dat de waardevermeerderingen van huizen, van grond, koerswinsten van effecten niet onder de inkomstenbelasting vallen, tenzij gemaakt in het bedrijf. Hij wijst in verband hiermede op de bevoorrechtiging van den man, die bang is voor de daling van de Nederlandsche Gulden. Het is den Heer *Dijker* bekend, dat ook vermogensvermeerderingen in het bedrijf onbelast zijn, terwijl intusschen de valuta-speculant achterhaald is door zijn zonde

en het thans zonder twijfel bejammert, dat het door hem geleden verlies door de *daling* van den Dollar niet in mindering kan komen van zijn verder inkomen, terwijl de graanspeculant dit niet tevredenheid op het debet van zijn verlies en winst rekening kan boeken.

Ook hier vermag ik geenerlei *onbillijke* behandeling van het bedrijf te ontdekken, of het moest wederom zijn, dat de inkomsten van een koopman gemakkelijker geconstateerd worden door den fiscus, dan die van den effectenbezitter. Dit verandert echter niet door eene *wijziging* in de inkomstenbelasting, die daarvoor niet helpen kan. Ten slotte vermag ik niet in te zien, waarom het goede inzicht van den valuta speculant van minder gehalte is, dan dat van den graanspeculant.

Ik moet dus ontkennen, dat het aangenomen begrip en de bronnentheorie ongelijk zouden werken ten opzichte van het inkomen uit bedrijf.

De Heer *Dijker* meent echter, dat er buitendien nog eene ongelijkheid bestaat, doordat de draagkracht van het inkomen uit bedrijf kleiner zou zijn dan die uit andere inkomsten. Ik geloof, dat de Heer *Dijker* niet zal beweren, met het poneeren dezer stelling deze kwestie te hebben opgelost, want veel meer doet hij niet. De volle en vrije beschikking van den kapitalist en den ambtenaar over hun inkomen, vallen niet steeds mee in de praktijk, vooral niet voor iemand, die zich stelt op het standpunt van Prof. *Van Gijn* ten opzichte van het begrip en dus moet denken aan vermogensverminderingen „Inkomen”. Ook valt de draagkracht van het bedrijf, d.w.z. de bedragen, die er zonder schade aan onttrokken kunnen worden, dikwijls mede, blijkens het eigenaardige idee aangaande de luxe, die men zich kan permitteeren van een vast inkomen van b.v. f 5000, dat vele kleinere zakenmensen aan den dag te leggen.

Als veiligheidsklep voor de door hem geconstateerde onbillijkheden van den fiscus, verdedigt de Heer *Dijker* de oprichting van N.V.'s. Deze mag niet beschouwd worden als een vorm van belastingontduiking, daar zij vaak een daad van zelfbehoud is, zegt hij op blz. 56. Edoch op blz. 58 betoogt hij, dat de Fiscus zich dient te weren tegen microscopische N.V.'s wier bedoeling is, niet kapitaalvorming *in*, doch *door* het bedrijf en zoekt hij de schuld niet bij de belasting wetgeving, maar bij de Wet op de N.V. en roept daartoe de belangstelling van den Minister van Justitie in. Ik vraag mij in gemoede af, wat wil de Heer *Dijker* nu. Van tweeën één, of de fiscale N.V.'s zijn uit den boeze, maar dan ook de eenmans N.V.'s, die immers alleen de rechtsvorm er mee gemeen hebben, terwijl de feitelijke ondernemingsvorm eene gansch andere is, of men moet de beginselen der D. & T. B. invoeren voor alle bedrijven, daar ook de bedrijven, die geen N.V. zijn, door den fiscus worden bedreigd. In het eerste geval echter behoort de eenmans N.V. tot het verleden en is daarmee de veiligheidsklep tegen de snoodheid van den fiscus hermetisch gesloten.

Na hier uiteengezet te hebben, waarom men m.i. op den verkeerden weg is door incidenteele minder aangename consequenties der belastingwetgeving te berde te brengen, wil ik trachten de voornaamste grondslagen der I. B. en de D. & T. B. eens kritisch te beschouwen, om daarna den invloed na te gaan, die de belastingen hebben op het maatschappelijk leven in het algemeen en op het bedrijfsleven bijzonder.

Dit is echter niet mogelijk, zonder vast te stellen, dat het voorloopig althans, vaststaat, dat het bedrag der begroting niet belangrijk zal dalen en dat het bedrag daarvan dus opgebracht zal moeten worden. Verder, dat een algeheele verandering van het belastingstelsel bij de tegenwoordige hoogte der heffingen zulk een storing zou teweeg brengen op het maatschappelijk leven, dat alles te verkiezen ware boven dat. Zooals hierboven is betoogd, kan dit geen effect sorteeren, indien men niet nagaat,

in hoeverre de regeling in het algemeen gesproken voldoet aan den eisch, dat de belasting met de minst mogelijke stoornis voor de contribuabelen kan worden voldaan. In verband hiermede zal ik de voornaamste beginselen onzer belastingwetgeving nagaan.

Het begrip inkomen in de wet I. B. veronderstelt periodiciteit, en laat dus de z.g. waardeverminderingen en vermeerderingen vrij. De Heer *Dijker* vindt dat een fout en beroept zich daarbij op de theorie van Prof. *Van Gijn*, die het inkomstenbegrip ruimer opvat en in navolging van *von Böhm Bawerk* van meening is, dat de waarde van een object bepaald wordt door de waarde der daarvan te verwachten toekomstige prestaties onafhankelijk van hetgeen uit dien hoofde periodiek uitgekeerd wordt. In dat verband wijst Prof. *Van Gijn* erop, dat het niet juist kan zijn van inkomen te spreken, als men coupons knipt bijv. van Russen, terwijl als de tijd daar is de hoofdsom verloren is, of reeds lang verloren was. Terwijl men zegt, dat een kapitaal *geen* inkomsten oplevert, indien het geïnvesteerd is in een stuk land bij een groote stad gelegen, dat voortdurend in waarde toeneemt. Afgezien van de vraag of men het hier economisch mee eens is, waag ik het te betwijfelen, of uit belastingtechnisch oogpunt het aanvaarden van dit standpunt een beter uitgangspunt voor een inkomstenbelasting zou vormen dan het tegenwoordige.

De inkomstenbelasting toch is verreweg de voornaamste bron, waaruit de gewone jaarlijkse uitgaven bestreden moeten worden. Volgens dit systeem echter zou men, of de coupons Rusland niet mogen belasten, voordat het zeker is, dat de hoofdsom in zijn geheel terug ontvangen zal worden, en moeten wachten met belasten tot het land verkocht is, of telken jare de waarde van het land, de waarde van de Russen moeten taxeren naar hun vermoedelijke prestaties in de toekomst. Hiertoe zou een zekere *clair-voyance* niet ondienstig zijn, tenzij men aan wil nemen, dat in de praktijk de verkoopwaarde wel ongeveer daaraan gelijk zal zijn, waardoor dit systeem dus zou neerkomen op het in aanmerking nemen van waardevermeerderingen en waardeverminderingen. In het eerste geval heeft men de moeilijkheid, dat men tegenover periodieke uitgaven geen periodieke ontvangsten heeft. In het tweede geval is dit bezwaar ondervangen, doch ik zou willen vragen, noemt men dat een voordeel boven het tegenwoordige systeem. Belasting-technisch zeker niet. Het is de O. W. in het kwadraat, want daarbij kwam alleen de waardeering in het laatste jaar aan de orde. Waar blijft de objectiviteit bij de toepassing van de wet. Het aantal belastingadviseurs zou zeker vertienvoudigd worden. Hoe moet het verder gaan, als het blijkt, dat de aangeschafte machines veel langer mee zullen kunnen, dat men gedacht heeft, het aantal productie-eenheden dus verdubbelt en daarmee de waarde met 100% stijgt. Is dat dan winst? Waarmede zal men de belasting betalen? Van een periodieke ontvangst kan men tenminste iets ter zijde leggen, doch hoe kan men mogelijk zeer belangrijke bedragen betalen, als alleen het vaste kapitaal door de een of andere omstandigheid in waarde gestegen is. Ik geloof, dat er economisch gesproken veel te zeggen kan zijn voor de stelling van Prof. *van Gijn*, dat er geen essentieel verschil bestaat tusschen inkomen en winst, maar ik constateer, dat men door dit systeem als grondslag te nemen voor een belastingregeling, men zondigt tegen twee eischen, die reeds Adam Smith aan een goede belasting stelt, n.l. dat de belasting niet willekeurig zal zijn en dat de belasting betaald kan worden op een tijd en op een wijze, dat de bel. pl. er zoo weinig mogelijk bezwaren van zullen ondervinden.

J. H. HAGEMAN

(Wordt vervolgd.)

NEDERLANDS INSTITUUT
van
REGISTERACCOUNTANT
BIBLIOTHEEK